

ПАМ'ЯТКА

щодо корупційного правопорушення, передбаченого статтею 369 Кримінального кодексу України «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі».

Пропозиція – це висловлення наміру надати неправомірну вигоду, а **обіцянка** – це висловлення наміру з повідомленням про час, місце чи спосіб надання такої вигоди. **Неправомірна вигода** охоплює гроші, майно, послуги, переваги або будь-які інші вигоди нематеріального характеру, надані без законних підстав.

1. Подарунок - грошові кошти або інше майно, переваги, нематеріальні пільги, активи, послуги, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової;

Зверніть увагу! Передача або отримання подарунка не має на меті використання службовою особою наданих службових повноважень та пов'язаних можливостей в момент передачі подарунка. Однак заборона на одержання подарунків стосується випадків, коли подарунок одержується у зв'язку із здійсненням діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, та від підпорядкованих осіб.

Отже, подарунок є матеріальними і нематеріальним активами, які службова особа отримує чи який передається службовій особі без мети схилити цю особу до використання наданих повноважень і пов'язаних з цими повноваженнями можливостей.

Порушення обмежень щодо подарунків є правопорушенням, пов'язаним з корупцією, за встановлено адміністративну відповідальність.

2. Неправомірна вигода - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Зверніть увагу! Розмір неправомірної вигоди не має значення. Отримання, обіцянка та пропозиція неправомірної вигоди заборонені та недопустимі.

Отримання, обіцянка та пропозиція неправомірної вигоди є корупційним правопорушенням.

3. Правила прийняття подарунків.

Закон України «Про запобігання корупції» у статті 23 виділяє **три види подарунків**:

1. Заборонені подарунки, які не можна приймати за будь-яких умов
2. Подарунки з обмеженнями, які можна приймати тільки за певних умов
3. Дозволені подарунки, які можна приймати за будь-яких умов.

За загальним правилом **службовим особам, особам, у зв'язку із здійсненням діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування особисто або через інших осіб ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:**

- вимагати подарунки;
- просити подарунки;
- одержувати подарунки:
 - для себе чи близьких осіб;

- від юридичних або фізичних осіб;

Можуть визнаватися подарунки, що надаються як подяка за раніше вчинені службовцем дії (бездіяльність) або прийняті ним рішення на користь дарувальника або третіх осіб;

або даруються в очікуванні заздалегідь необіцяного службовцем дій вчинення (бездіяльності) прийняття ним рішень на або користь дарувальника чи третіх осіб.

- від осіб, які перебувають у них в підпорядкуванні.

Зверніть увагу! Вартість забороненого подарунка **не має значення**.

У решті випадків одержання подарунків службовою особою дозволяється, але з **певними обмеженнями**:

- прийняття подарунку має відповідати загальноновизнаним гостинність;
- уявленням про вартість подарунку **не перевищує 1 прожитковий мінімум** для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) **протягом року**, не перевищує **2 прожиткових мінімумів**, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки

- подарунки з обмеженнями допускаються за умови, що вони не пов'язані із здійсненням діяльності з виконання функцій державної влади або місцевого самоврядування і не одержуються від підлеглих осіб.

Зверніть увагу! Подарунки з обмеженнями можливі, коли присутні обидві умови – загальноновизнані уявлення про гостинність і лімітована вартість подарунка. **Якщо однієї з умов немає, подарунок не є дозволеним.**

4. Дозволеними подарунками є:

- подарунки, які отримуються **від близьких осіб**. Близькими особами є особи, які наведені у **ст.1 Закону України «Про запобігання корупції»**.

- подарунки, які одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси Тобто придбання товарів чи послуг за зниженими цінами, до яких мають доступ усі покупці певного товару чи послуги (наприклад, сезонні розпродажі одягу чи гарячі туристичні путівки) і не мають індивідуального характеру і спеціальних умов, під які потрапляє виключно службова особа, службова особа одержує їх на тих самих умовах, що й інші. **На дозволені подарунки обмеження щодо вартості подарунків не поширюються.**

Зверніть увагу! Відповідно до **п.7 ч.1 ст.46 Закону України «Про запобігання корупції»** подарунки мають вноситися до декларації за умови, якщо вартість такого подарунка або грошових коштів, **отриманих як подарунок перевищує 5 прожиткових мінімумів**, встановлених для працездатних осіб на **1 січня звітного року**.

Відповідно до **ч.4 ст.23 Закону України «Про запобігання корупції»** рішення, прийняте особою, стосовно якої існують спеціальні обмеження щодо одержання подарунків, на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, **вважаються такими, що прийняті в умовах конфлікту інтересів**, і на ці рішення розповсюджуються положення **ст.67 Закону**. Тобто такі рішення можуть бути або скасовані керівництвом або визнані незаконними в судовому порядку.

5. Правила поведінки при надходженні пропозиції щодо подарунка або неправомірної вигоди.

Відповідно до встановлених Законом України «Про запобігання корупції», у разі надходження до них від представників об'єкту контролю, підрядників чи третіх осіб пропозицій чи обіцянок надати їм або іншим особам неправомірної вигоди, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення працівником в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища незважаючи на приватні інтереси, **зобов'язані невідкладно вжити таких заходів:**

- відмовитися від пропозиції;
- за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;
- залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;
- письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника підприємства, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. **Головне в такій ситуації категорично відмовитися від пропозиції, не брати до рук ніяких предметів і не дозволяти що-небудь ставити на підлогу, стільці або класти на стіл.**

При цьому:

- відмова має бути категоричною, чіткою і зрозумілою. Службова особа має роз'яснити про обмеження і заборони, які на неї покладені законом.
- важливо ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію. Бажано за можливості зробити фотографію особи чи зняти на відео, особливо якщо особа пропонує неправомірну вигоду.
- важливо залучити свідків. Робити це треба негайно як тільки зрозумієте, що буде зроблена пропозиція подарунку або неправомірної вигоди. Як якості свідків можна залучати колег, свідків має бути мінімум двоє. У жодному разі особу, яка зробила пропозицію, не можна залишати в кабінеті наодинці.
- письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника підприємства, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (зокрема, уповноваженого, поліцію. У Законі зазначено, що повідомлення має бути здійснене **невідкладно**, тобто відразу щойно конфліктна ситуація з пропозицією подарунка або неправомірної вигоди буде врегульована.

6. Правила поведінки з подарунками та предметами, що можуть бути неправомірною вигодою.

Відповідно до частини другої статті 24 Закону України «Про запобігання корупції» у випадку виявлення у своєму службовому приміщенні чи отримання майна, що може бути неправомірною вигодою чи подарунком, службова особа підприємства зобов'язана:

- невідкладно, але **не пізніше 1 робочого дня**, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника (при наявності) або керівника підприємства чи уповноважену антикорупційну особу;
- про таке складається акт, який підписується особою, яка його виявила та відповідним керівником;
- предмети неправомірної вигоди, а також одержані чи виявлені подарунки зберігаються в органі до їх передачі спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції (поліції).

До таких випадків можна віднести:

- виявлення пакунка, сумки, конверта у своєму службовому приміщенні або на робочому столі;
- отримання грошових коштів на банківський рахунок від невідомих осіб;
- поповнення мобільного телефону невідомими особами, тощо.

У таких випадках повідомлення може здійснюватися у формі доповідної записки, в якій слід зазначити:

- обставини виявлення відповідного предмета;
- де він знаходився;
- належно описати його (бажано сфотографувати);
- у разі одержання коштів на банківський рахунок бажано взяти виписку з банку щодо рахунку, з якого були перераховані кошти.

Про виявлення предмета **складається акт** у довільній формі, в якому фіксуються усі обставини виявлення предмета, місце його знаходження та опис його зовнішнього вигляду. Акт та інші супутні документи необхідно додати до доповідної записки. Акт бажано складати в присутності **відповідного керівника, позаяк він також має його підписати**. Такі предмети зберігаються до передачі Національній поліції чи іншому спеціально уповноваженому органу з питань протидії корупції. Для передачі такого предмета потрібно викликати Національну поліцію. Якщо службова особа виявила за місцем свого проживання або під час її перебування у громадських місцях чи отримала майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок, вона зобов'язана невідкладно повідомити про це правоохоронні органи. Брати такі предмети в руки, відкривати і розглядати зміст не рекомендується. Необхідно зберегти їх у такому самому стані, як знайшли, до прибуття співробітників Національної поліції. Огляд вмісту пакунка, конверта тощо мають здійснювати співробітники Національної поліції або іншого правоохоронного органу. Вони також мають його вилучити і прийняти рішення щодо його подальшої долі.

Загалом нехтувати викладеними правилами не варто. Традиційно такі дії можуть видаватися зайвими і занадто ускладненими. Однак слід пам'ятати, що такий алгоритм дій був введений до Закону, у тому числі і з метою захистити державних службовців, зокрема, від провокацій. Тому ліпше вжити усіх передбачених законом заходів, ніж опинитися в суді як обвинуваченій особі з перспективою втратити право на державну службу, і це у кращому разі.

Уповноважений з антикорупційної
діяльності КНП «КМКЛ №6»

В. СОБОТЮК